Sisäisen turvallisuuden rahasto (engl. Internal Security Fund, ISF)

ESITYS EU:N SISÄISEN TURVALLISUUDEN RAHASTON OHJELMAKSI OHJELMAKAUDELLE 2021-2027

Tausta

EU:n sisäisen turvallisuuden rahastolle laaditaan rahastoa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1149 artiklan 13 edellyttämä ohjelma. Ohjelma on strateginen asiakirja, jossa kuvataan yleisesti kansalliset tarpeet rahaston toimialalla, niitä koskevat tavoitteet, suunnitellut toimet, odotettavissa olevat tulokset ja tuloksellisuutta mittaavat indikaattorit ohjelmakauden aikana sekä suunniteltu rahoituksen jakautuminen.

Ohjelmassa olevien painopisteiden tulee olla yhdenmukaisia unionin painopisteiden ja haasteiden kanssa ja ohjelman tulee vastata näihin painopisteisiin ja haasteisiin. Ohjelman painopisteiden tulee myös olla täysin asiaankuuluvan unionin säännöstön ja sovittujen unionin painopisteiden mukaisia.

Ohjelman keskeinen sisältö

Sisäisen turvallisuuden rahaston tavoitteena on työkalujen, toimintatapojen, yhteistyön ja tilannekuvan kehittäminen rajat ylittävien rikosten torjumiseksi ja tutkimiseksi, kriisinsietokyvyn ja uusiin uhkiin varautumisen vahvistamiseksi, turvallisuutta heikentävien ilmiöiden ennaltaehkäisemiseksi sekä uhrien suojelemisen kehittämiseksi. Rahasto jakaantuu kolmeen rahastoa koskevassa EU-asetuksessa määriteltyyn erityistavoitteeseen.

Erityistavoite 1: Parannetaan ja helpotetaan tietojenvaihtoa toimivaltaisten viranomaisten ja asiaankuuluvien unionin elinten ja laitosten välillä ja sisällä sekä tarvittaessa kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa

Rahastosta avustettavilla toimilla pyritään edistämään digitalisaatiota, teknologian kehittämistä ja tehokasta ja turvallista tietojenvaihtoa. Tietokantojen ja -järjestelmien tehokas hyödyntäminen edellyttää myös osaamisen, yhteistyön ja prosessien vahvistamista. Nämä ovat keskeisiä edellytyksiä ennalta estävän toiminnan, vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan, rikosilmiöiden varhaisen tunnistamisen, kriiseihin varautumisen sekä rikosten uhrien palveluihin ohjauksen onnistumiseksi. Lisäksi rahaston tuella jatketaan päättyvän ohjelmakauden toimia EU-laajuisten tietojärjestelmien käyttöönottamiseksi ja yhteentoimivuuden rakentamiseksi. Erityistavoitteeseen allokoidaan myös operatiivista tukea, jolla katetaan tietojenvaihtoa tukevien kansallisten tietojärjestelmien ja -verkkojen ylläpidosta ja käyttötuesta aiheutuvia kuluja sekä henkilöstömenoja.

Erityistavoite 2: Parannetaan ja tehostetaan rajat ylittävää yhteistyötä, myös terrorismiin ja vakavaan ja järjestäytyneeseen rajat ylittävään rikollisuuteen liittyviä yhteisiä operaatioita toimivaltaisten viranomaisten välillä

Rahaston tavoitteena on tehostaa kansallista ja kansainvälistä viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä rajat ylittävän rikollisuuden, esim. ihmiskauppa-, huume- tai ympäristörikollisuuden, tehokkaaksi torjumiseksi. Rahaston tuella osallistutaan yhteisiin tutkintaryhmiin, operaatioihin ja harjoituksiin, vahvistetaan yhteistyöverkostojen toimintaa ja kehitetään operaatioissa tarvittavia suorituskykyjä. Erityistavoitteeseen allokoidaan myös operatiivista tukea, jolla katetaan operaatioiden, tutkintaryhmien, koulutusten ja harjoitusten henkilöstömenoja ja niissä tarvittavien teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa.

Erityistavoite 3: Tuetaan jäsenvaltioiden valmiuksien vahvistamista

Ohjelmasta rahoitettavilla toimilla on tarkoitus vahvistaa suorituskykyjä, toteuttaa koulutuksia ja syventää yhteistyötä mm. radikalisoitumiseen, ihmiskauppaan, kyberrikostorjuntaan, kriittisten infrastruktuurien suojeluun ja CBRNE-tilanteisiin liittyen. Lisäksi toimilla kehitetään esim. korruption, väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin tunnistamista, ehkäisemistä ja varhaisen vaiheen puuttumista ja terroristisen propagandan torjumista. Rahaston tuella viranomaiset voivat hankkia moderneja välineitä ja tietoteknisiä ratkaisuja turvallisuutta uhkaavien ilmiöiden tunnistamiseksi, torjumiseksi ja tutkimiseksi. Rikosten uhrien tukea, suojelua ja tiedonsaantia parannetaan syventämällä osaamista ja yhteistyötä viranomaisten, järjestöjen ja yksityisen sektorin kesken. Rahaston tuella toteutetaan Schengen-suositusten mukaiset kehittämistoimenpiteet. Erityistavoitteeseen allokoidaan operatiivista tukea, jolla katetaan teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa sekä henkilöstömenoja.

Rahaston temaattinen väline

Rahastoon sisältyy erillinen temaattinen rahoitusväline, jonka avulla on tarkoitus vastata kiireellisiin tarpeisiin ja politiikassa ja unionin painopisteissä tapahtuviin muutoksiin sekä kohdentaa rahoitusta toimiin, joilla on suurta lisäarvoa unionin kannalta. Rahoitus jaetaan komission työohjelmien mukaisesti ja osa siitä voidaan panna täytäntöön myös jäsenvaltioiden ohjelmien kautta. Temaattisesta välineestä osoitetaan rahoitusta erityistoimiin, unionin toimiin ja hätäapuun.

Kansalliseen ohjelmaesitykseen ei sisälly temaattisen välineen mukaista rahoitusta, mutta sitä voidaan lisätä ohjelmaan ohjelmakauden aikana.

Suomen ohjelman rahoitus

Ohjelmakauden alussa Suomen osuus rahaston rahoituksesta on 36,60 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 toteutettavan väliarvioinnin yhteydessä on mahdollista saada ohjelmaan lisärahoitusta edellyttäen, että vähintään 10 % alkuperäisestä rahoitusosuudesta on väliarviointiin mennessä haettu maksuun. Lisärahoitus allokoidaan jäsenvaltioille rahastoa koskevassa asetuksessa määriteltyjen kriteerien perusteella.